

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 22933-2023

Medewerker	:	Trijntje Tilstra
Team	:	Leefomgeving
Datum	:	14 juni 2023
Portefeuillehouder	:	wethouder M. Blind

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Voortgangsrapportage RES 2.0 - juli 2023 zaak 23465-2023</p>
<p>AFSTEMMING MET</p> <p>☒ team Communicatie en Ondersteuning</p> <p style="padding-left: 20px;">☒ Persbericht toevoegen (Zaaknummer toevoegen) De RES-organisatie stelt een persbericht op voor regionale pers, dat op 28 juni volgt. Gemeenten putten hieruit voor hun eigen communicatiekanalen.</p> <p>☒ anders, nl. Geke Kosse en Barbara Luijters</p>
<p>☒ Actief openbaar</p> <p>☐ Niet actief openbaar</p> <p>☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Vaststellen Voortgangsrapportage RES juli 2023</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. Vaststellen van voorliggende Voortgangsrapportage RES West-Overijssel 2023.
2. Vrijgave van Voortgangsrapportage om namens de RES West-Overijssel op 1 juli 2023 toe te sturen aan NP RES.
3. De raad te informeren via de lijst ingekomen stukken, de voortgangsrapportage via de nieuwsbrief aan de raad bekend te maken en de raad nader te informeren via een nog te plannen woordvoerdersoverleg.

SAMENVATTING

De productie van duurzame energie met wind en zon in West-Overijssel gaat niet snel genoeg om in 2030 de afgesproken 1,8 TWh te halen. Vooral het aandeel wind blijft ver achter. Olst-Wijhe brengt deze bestuursperiode geen windenergie-ambitie in bij de RES en ligt op koers om met zonne-energie (zowel op dak als op veld) de bijdrage van Olst-Wijhe aan de RES te halen voor 2030, mits de vijf zon-op-velde projecten waar momenteel een gebiedsproces loopt vergund worden. Deze, en vele andere inzichten staan in de Voortgangsrapportage RES juli 2023. In de Voortgangsrapportage van RES West Overijssel, waar Olst-Wijhe onderdeel van is, staat de voortgang van het realiseren van de RES-bieding en afspraken die in RES 1.0 vastgelegd zijn. Ook geeft de rapportage zicht op in hoeverre de resultaten van RES zijn verankerd in het omgevingsbeleid en welke instrumenten daarvoor zijn gebruikt.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat, om goed zicht te houden op het doelbereik, alle RES-regio's de voortgang systematisch elke twee jaar in beeld brengen en dit vastleggen in een document (RES 2.0, RES 3.0, en verder). De Voortgangsrapportage is de voorloper op het Herijkingsdocument, dat eind 2023 verwacht wordt en waarin staat op welke onderdelen eventuele bijsturing of bijstelling nodig is. Het college heeft besloten deze voortgangsrapportage vast te stellen.

INLEIDING

De opgaven uit de RES 1.0 voor West-Overijssel

De dertig energieregio's (RESsen) samen hebben als doel om in 2030 ten minste 35 TWh aan grootschalige duurzame elektriciteit op land op te wekken. Dit is één van de maatregelen uit het Klimaatakkoord. Binnen de RES-regio West-Overijssel werken elf gemeenten, provincie Overijssel, vier waterschappen en drie netbeheerders samen aan duurzame energie met een Regionale Energiestrategie (RES). In de RES 1.0 van West-Overijssel staat hoe we in onze regio van fossiele energie overschakelen op duurzame elektriciteit en duurzame warmte. Ook staat erin welke infrastructuur en opslag daarvoor nodig zijn, hoe we dit in relatie tot de ruimtelijke kwaliteit vormgeven en hoe inwoners hierbij betrokken worden. We hebben daarbij gezamenlijk afgesproken om in 2030 ruim 1,8 TWh duurzame elektriciteit met wind en zon op te wekken binnen de regio.

De beoogde bijdrage van Olst-Wijhe aan het bod van 1,8 TWh is 74 GWh, dat komt neer op 4% van het totale bod. De bijdrage van Olst-Wijhe bestaat uit 54 GWh met zon op veld, 10 GWh met zon op grootschalig dak en 10 GWh betreft 'pijplijn' (de twee inmiddels actieve zonneparken in Olst-Wijhe). Als het gaat om windenergie staat momenteel in Olst-Wijhe de pauzeknop aan: gedurende de raadsperiode 2022-2026 vindt er geen ontwikkeling van windturbines plaats. Hier is voor gekozen omdat er nog te veel onzekerheden zijn als het gaat om (het landelijk beleid t.a.v.) wind. Het gaat bijvoorbeeld om het ecologisch onderzoek van Gelderland over de wespandief en landelijke geluids- of afstandsnormen die in het najaar van 2023 verwacht worden. In de tussentijd zetten we volop in op zonne-energie, zowel op dak als op veld. Daarmee is windenergie niet definitief van de baan: zoekgebieden blijven zoekgebieden.

Van plan naar uitvoering

In de RES 1.0, vastgesteld in 2021, zijn plannen gemaakt, samenwerkingen opgebouwd en ambities uitgesproken. We komen nu in een fase waarin de ambities gerealiseerd moeten worden. Op 1 januari 2025 moeten de projecten een vergunning hebben zodat ze voor 2030 gerealiseerd zijn. Om te weten of we dit doel gaan halen, monitoren we op verschillende niveaus. Daarom is in het Klimaatakkoord afgesproken dat, om goed zicht te houden op het doelbereik, alle RES-regio's de voortgang systematisch elke twee jaar in beeld brengen en dit vastleggen in een document (RES 2.0, RES 3.0, en verder). Begin 2023 is van start gegaan met het uitvoeren van een planm.e.r.-procedure, omdat de RES 2.0 voor West-Overijssel PlanMER-plichtig is na de invoering van de Omgevingswet.

Er wordt daarom onderscheid gemaakt tussen:

1. Een Voortgangsdokument. Deze verschijnt tweejaarlijks, te beginnen juli 2023.
2. Een RES 2.0 en verder, waarin nieuwe of aangepaste strategische keuzes worden vastgelegd.

Het doel

Het Voortgangsdokument geeft de regio zich op de vraag of ze op koers ligt met het regionale bod voor 2030. Het voortgangsdokument heeft een cyclus van twee jaar (1 juli 2023, 2025, etc.). In de nader uit te werken RES 2.0 zullen vervolgens eventuele nieuwe ontwikkelingen en afspraken opgenomen worden om sturing te geven aan de verdere uitvoering van de RES. De regio beschrijft in deze rapportage de voortgang van het realiseren van de RES-bieding (gerealiseerd, pijplijn, ambitie van hernieuwbare energie, warmte, netwerk en participatie) en de afspraken die in de RES 1.0 voor West-Overijssel omschreven zijn. Daarbij wordt ook inzicht gegeven in hoeverre de resultaten van de RES zijn verankerd in het omgevingsbeleid en welke instrumenten daarvoor zijn gebruikt. De rapportage beantwoordt diverse vragen, zoals: Is er al een PlanMER uitgevoerd? Zijn er al onherroepelijke vergunningen? Kan het bod op het netwerk worden aangesloten? Hoe verloopt de participatie? Welke relaties zijn er gelegd met andere sectoren/thema's in het gebied? Leidt dit tot koppelkansen? Hoe staat het met de warmtetransitie? Dit is cruciale informatie voor de regio om inzicht te krijgen in de stand van zaken en voor het Rijk (Nationaal Programma RES (NP RES)) om landelijk te kunnen monitoren of de 30 regio's samen ook op koers liggen voor 2030. De regio's worden gevraagd om aan te

geven of en zo ja, welke knelpunten en/of belemmeringen zij signaleren die landelijk, provinciaal, regionaal of lokaal opgelost moeten worden om het gewenste doel te realiseren.

BEOOGD RESULTAAT

Inzicht geven in de voortgang van de doelen en afspraken in de RES 1.0, input geven voor eventuele bijsturen en bijstellen in de Herijking RES 2.0.

KADER

- Landelijk Klimaatakkoord
- RES: Startnota RES West-Overijssel, concept RES, Hoofdlijnenakkoord
- Gemeentelijk kader Olst-Wijhe:
 - o Collegeakkoord
 - o Duurzaamheidsvisie
 - o Ruimtelijke visie duurzame energie en bijbehorend toetsingskader
 - o Programmaplan Ruimtelijke transformatie / implementatie Omgevingswet. De regionale inzet wordt vastgelegd in de nog op te stellen gemeentelijke Omgevingsvisie. Daarmee worden de afspraken uit de RES (nader) ruimtelijk geborgd.

ARGUMENTEN

1. De Voortgangsrapportage vormt rechtstreekse input voor de landelijke RES-monitor. Op 1 juli leveren alle 30 RES-regio's hun Voortgangsrapportages op aan het Nationaal Programma RES (NPRES). Gelijksoortige voortgangsrapportages van de RES-regio's zijn een goede basis voor de landelijke monitoring. De Voortgangsrapportage is zodanig opgebouwd dat zij voldoet aan de gewenste dataset (kwalitatief en kwantitatief) ten behoeve van de landelijke monitoring.
2. De Voortgangsrapportage geeft de regio inzicht in de realisatiegraad van gemaakte bestuurlijke afspraken uit de RES 1.0. Monitoring is van belang om te kunnen bepalen waar we staan, of we de doelen halen en of bijsturing nodig is. Uitgangspunt zijn het bod en de afspraken uit de RES 1.0. Daarnaast kan monitoring worden gebruikt om de link te leggen met andere vraagstukken binnen de leefomgeving in de regio. Bijvoorbeeld met de verstedelijkingsstrategieën, met snellaadinfrastructuur of andere transitieopgaven. De monitoring richt zich niet alleen op kwantitatieve data. Naast de getallen en berekeningen wordt er ook gekeken naar kwalitatieve informatie over bijvoorbeeld participatie..
3. De raad wil op de hoogte blijven. Rapportages zoals de voortgangsrapportages geven de raad een actueel inzicht in de ontwikkelingen over de energie- en warmtetransitie wat betreft de RES.

DRAAGVLAK

In West-Overijssel is er voor gekozen om de procesparticipatie op de RES zo laag mogelijk neer te leggen: bij de gemeenten. In Olst-Wijhe zijn inwoners betrokken bij het opstellen van de Ruimtelijke visie Duurzame Energie. Ook lopen er momenteel gebiedsprocessen met omwonenden en andere betrokkenen voor vijf zonneveld-initiatieven die een belangrijke bijdrage aan de doelstelling van Olst-Wijhe kunnen leveren. Omdat onze bijdrage aan de RES in lijn ligt met deze visie, is ervoor gekozen geen separaat participatietraject over de RES op te zetten.

Op RES niveau is een adviesgroep voor regionale maatschappelijke partners (waaronder de energiecoöperaties) en vindt er kennisdeling plaats tussen gemeenten via het provinciale programma NEO. Eén van doelstellingen in de RES 1.0 is minimaal 50% lokaal eigendom voor de projecten wind en grootschalige zon op land in 2030, wat bijdraagt aan acceptatie voor grootschalige duurzame energieprojecten.

Met de voortgangsrapportage (en de eerdere Tussenstand in juli 2022 en januari 2023) wordt tevens tegemoet gekomen aan de door de Olst-Wijhese gemeenteraad aangenomen motie die bij het behandelen van de RES 1.0 vastgesteld is.

DUURZAAMHEID

De RES is één van de strategieën om invulling te geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen.

RISICO'S (financieel/juridisch)

- Er is een risico dat de ambitie van de RES niet gehaald wordt. Dat maakt de voortgangsrapportage inzichtelijk.
- Rapportage op basis van beschikbare dataset van maart 2023.
De ontwikkelingen binnen de energietransitie volgen elkaar snel op, en niet alle actuele ontwikkelingen zijn al in beschikbare datasets verwerkt. De gehanteerde dataset op basis waarvan deze Voortgangsrapportage is opgebouwd, blijft dan ook een 'momentopname' (peildatum maart 2023). Wel kunnen we op basis van de halfjaarlijkse rapportage een zekere lijn in de voortgang uittekenen, waarmee een nadere duiding kan worden gegeven. Eerstvolgende peilmoment is de Tussenrapportage van begin 2024. De inzichten uit deze rapportage kunnen weer worden meegenomen in de besluitvorming rond de dan voorliggende RES 2.0.
- Overprogrammering en nieuw beleid is nodig om het RES-bod van West-Overijssel te realiseren.
Veel factoren beïnvloeden hoeveel zonne- en windenergie uiteindelijk gerealiseerd kan worden. Denk aan beperkingen in de ruimte, de mate waarin een locatie en de keuze voor zonne- en windenergie maatschappelijk geaccepteerd wordt en de beschikbaarheid van netcapaciteit. In de praktijk zullen niet alle projecten slagen. Daarom is het belangrijk dat de RES een zekere overprogrammering heeft; in de RES 1.0 was al sprake van overprogrammering maar in de tussentijds is het Klimaatakkoord aangescherpt (55% CO2 reductie in 20230, in plaats van het eerder 49%) en daarom is overprogrammering nog steeds nodig.
Het is van belang meer en/of grotere zoekgebieden aan te wijzen dan voor het behalen van de afgesproken 1,8 TWh ruimtelijk gezien strikt nodig is. Dit is ook zo afgesproken in het Klimaatakkoord. Op die manier valt er nog wat te kiezen en kunnen onvermijdelijke tegenvallers opgevangen worden. De RES 1.0 biedt deze overprogrammering niet. Gelet op de urgentie en de uitkomst van de RES-monitor, waaruit blijkt dat de realisatie van wind achter blijft, is dit aanleiding om meer te sturen op de realisatie van de ambitie.
- Het bod (de optelling van de gemeentelijke biedingen) uit de RES 1.0 blijkt niet werkbaar om een juiste balans tussen wind en zon te realiseren. Er is echter nog geen nieuw besluit genomen over de verhouding wind en zon. Dit zal onderdeel uit moeten maken van de RES 2.0. Dat bepaalt namelijk ook of er beleidsmatig in de komende periode nog bijgestuurd gaat worden.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Dit besluit heeft geen financiële consequenties. Voor de regionale activiteiten van de RES ontvangen we een bijdrage van het Rijk.

AANPAK/UITVOERING

Op basis van de Voortgangsrapportage kan bijsturing plaatsvinden, afspraken hierover komen in de Herijking 2023.